

Összeállítás a szabad utcazene lehetőségeiről a II. kerületben

Bevezető

Jelenleg a II. kerület közterületein tilos az utcazenélés és a portrérajzolás. 2021-ben első ízben indítványoztuk, hogy a tiltás helyett egy az érintetteknek megfelelő szabályozást alakítson ki a kerület.

Az azóta eltelt időszakban többféle módon megvizsgáltuk a kérdést. Felméréseket, lakossági beszélgetéseket kezdeményeztünk, és rendezvényeket, zenés eseményeket is szerveztünk annak érdekében, hogy minél körültekintőbb javaslatot állíthassunk össze az Önkormányzat számára azzal kapcsolatban, hogy

- milyen az utcazene megítélése várhatóan a kerületiek, ill. a kerületet látogató városlakók szemében;
- milyen nehézségekkel küzdenek jelenleg az utcazenészek, és milyen körülmények között lenne működőképes számukra az utcazenélés;
- milyen konkrét javaslatokat fogalmaznak meg a lakosok, járókelők és a zenészek;
- milyen következtetéseket vonhatunk le mindezekből, hogyan javasoljuk feloldani a tiltást?

Összeállításunk erről ad egy vázlatos áttekintést, melyben összefoglaltuk a felméréseink, az utcai jelenlét és az október 17. és 19. napján “Zene az utcán? Ötletelj velünk! - II. kerület” címen tartott lakossági workshopok tapasztalatait, tájékozódásaink eredményét.

KÉSZÍTETTE
Juhász Veronika
Kocsis Máttyás

Jogszabályi háttér

Az utcazenélési tevékenység mikéntjét, mivel első sorban önkormányzati tulajdonú közterületek használatát érinti, helyi szabályozásban érdemes rögzíteni.

A II. kerület tulajdonában lévő közterületek használatát szabályozó 8/2018. (III. 23.) sz. helyi rendelet (Fkr.) jelenleg tiltja az utcazenélést és a portrájzolást a kerületben. Tudomásunk szerint ezek a tevékenységek legalább a 90-es évekig visszamenőleg nem voltak szabályozva a kerületben.

Budapest Főváros Önkormányzatának a fővárosi tulajdonú közterületek használatát szabályozó 3/2013. (III. 8.) sz. rendelete 4. fejezet 5. § (2) bekezdés 19. pontja szerint közterület-használati hozzájárulást kell beszerezni az utcazenéléshez, és a rendelet a 2. mellékletében ennek díját jelenleg 194 Ft / nm / nap összegben állapítja meg.

A fővárosi Vagyongazdálkodási Főosztály kérésünkre további tájékoztatással szolgált, miszerint:

“A Fkr. alapján utcazenélési tevékenységhez egyedi elbírálás alapján adható engedély.

A rendelet erre vonatkozóan részletszabályokat nem fogalmaz meg.

Általánosságban az alábbi szempontok kerülnek figyelembevételre a szakmai javaslat kialakítása során:

- aluljárók területére rendeltetéstől eltérő közterület-használat általánossággal sem javasolt, beleértve az utcazenélést is, tekintettel az aluljáró átmenőforgalmára, és céljára, azaz a közlekedés zavartalan biztosítása, valamint a zajhatások csökkentése érdekében;
- a hozzájárulásokban a hangosító berendezés használata nem kerül engedélyezésre tekintve, hogy a környék nyugalma zavarhatja és tapasztalataink alapján az erősítővel engedélyezett utcazene többször lakossági panaszt vált ki, amíg egy akusztikus gitár és ének egy kisebb területen hallható, kevésbé zavaró a lakosság részére;
- figyelemmel szoktunk lenni arra, hogy a kérelmezett helyszín közelében milyen épületek találhatóak: iskola, templom, lakóház, de közvetlenül vendéglátó teraszok mellett engedélyezett utcazene is zavaró lehet;
- tömegközlekedési eszközök megállóiba a fővárosi rendelet kizárólag jegyértékesítés

közterület-használatát engedélyezi, így utcazenéléshez sem adható hozzájárulás (az Fkr. 6. § (1) bekezdése értelmében nem adható közterület-használati engedély tömegközlekedési járművek megállóiba, kivéve, ha a közterület igénybevétele az utasforgalom céljait, vagy az utasok ellátását, tájékoztatását szolgálja).

Általánosságban elmondható, hogy a döntés meghozatala során az adott kérelmet annak valamennyi szempontjával együtt, egyedileg kell mérlegelni.”

Előkészítő munkánk során utcazenészek beszámolóiból fény derült arra is, hogy a fővárosi engedély kérelmeket rendszerint legalább 2 hónappal a területhasználatot megelőzően kéri igényelni, ami a zenészek szempontjából nem életszerű. Mint ahogyan az sem, hogy a városban jelenleg korlátozott azoknak a helyszíneknek a száma, ahova ténylegesen ki is szokták adni az engedélyt a zenészeknek.

A szabályozással összefüggésben felmerült az utcazenélésből eredő bevétel adóvonzatainak kérdése is. Ezzel kapcsolatban a NAV számára állítottunk össze kérdéseket. A válaszok beérkezését követően ezekkel ki fogjuk egészíteni az összeállításunkat.

Kérdőíves kutatás

A kutatás alapkérdése:
elképzelhető-e olyan
szabályozás, ami az
utcazenélést a
zenészeknek, utcai
performereknek életszerűvé
teszi, miközben a lakossági
igényeknek is megfelel?

Online felmérést végeztünk, melyben 5 egyszerű kérdést pontozhattak 1-5-ig súlyozva a megkérdezettek aszerint, hogy az adott kérdést mennyire tartották fontosnak.

Fontos megemlíteni, hogy a kutatás eredményei nem tükrözik a II. kerület teljes lakosságának véleményét, a felmérés feltáró jellegű: annak megértésére alkalmas, hogy melyek lehetnek a megosztóbb témakörök, milyen tendenciák, mintázatok vannak, mely témaköröket érdemes a jövőben alaposabban is megvizsgálni.

A kutatás háttere

Az online felmérést 99-en töltötték ki.

A megkérdezettek területi érintettségük szerint:

- 62 fő II. kerületi lakos;
- 15 fő nem II. kerületi lakos, de kötődik a kerülethez/jár a kerületben;
- 22 fő nem II. kerületi lakos és nem kötődik a kerülethez.

Az eredményeken az látszik, hogy a tendenciák egy irányba mutatnak, tehát nincs eltérés a véleményekben aszerint, hogy valaki a II. kerületben lakik, szokott-e erre járni, vagy sem.

Összességében az alábbiakat állapíthatjuk meg a visszajelzésekből

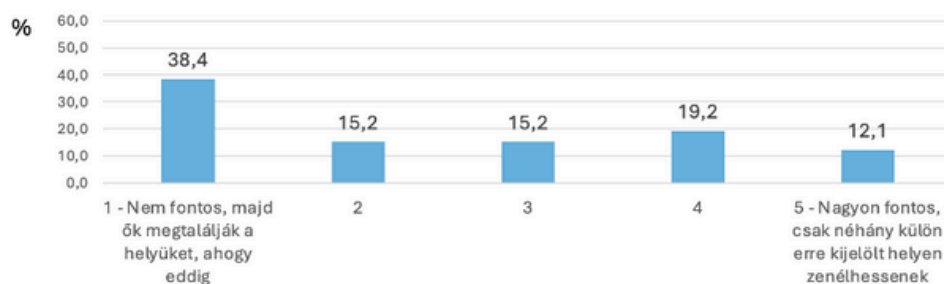
- Úgy tűnik, hogy nem a hivatali minőségszűrés a fontos, hanem a közösség bevonása a folyamatba.
- Az időszávok kapcsán az látszik, hogy a csendrendelet megtartása elegendő lehet, de ezt a témakört érdemes még jobban megérteni.
- Nem elvárás a lakosok szerint a bevételszerzés a kerület számára.
- A helyszín kijelölése a legmegosztóbb kérdés, ezzel érdemes alaposabban is foglalkozni a későbbiekben.

Kérdőíves kutatás

54% inkább támogatja, 31% inkább ellenezi a szabad helyszín választást

Mennyire fontos neked, hogy csak kijelölt közterületi helyeken lehessen utcazenélni, és ne bármelyik II. kerületi tulajdonú helyszínen, utcán, téren?

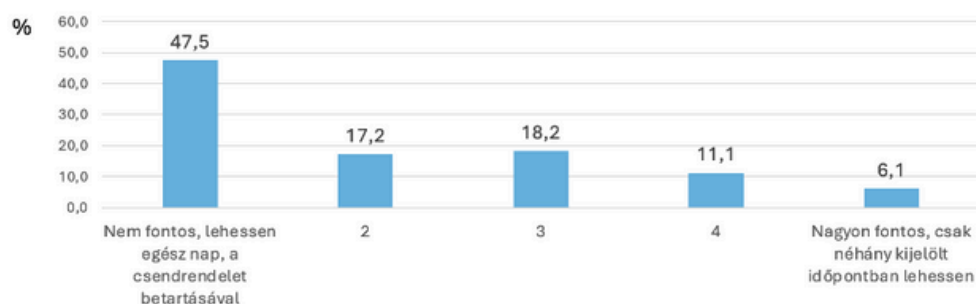
N=99 fő

A csendrendelet betartása mellett az egész napos zenélést támogatja a többség

Mennyire fontos neked, hogy csak néhány kijelölt időszakban lehessen utcazenélni, ne pedig egész nap (a csendrendelet betartásával)?

N=99 fő

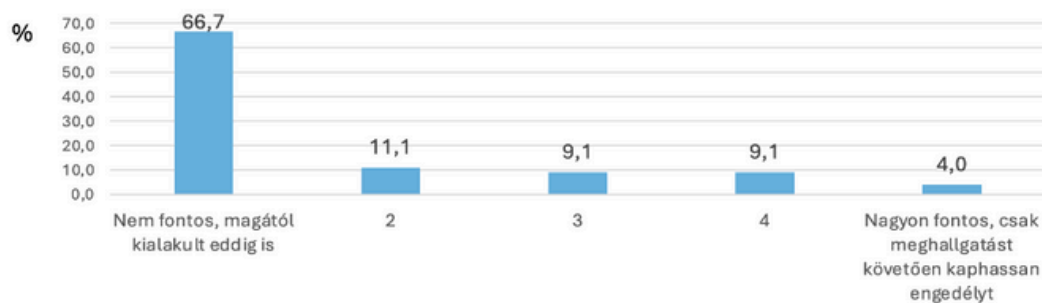

Kérdőíves kutatás

Hivatali minőség-ellenőrzésre nincs szükség a többség szerint

Mennyire fontos neked, hogy legyen hivatalból minőségi szűrés, mielőtt az utcazenészek engedélyt kapnak?

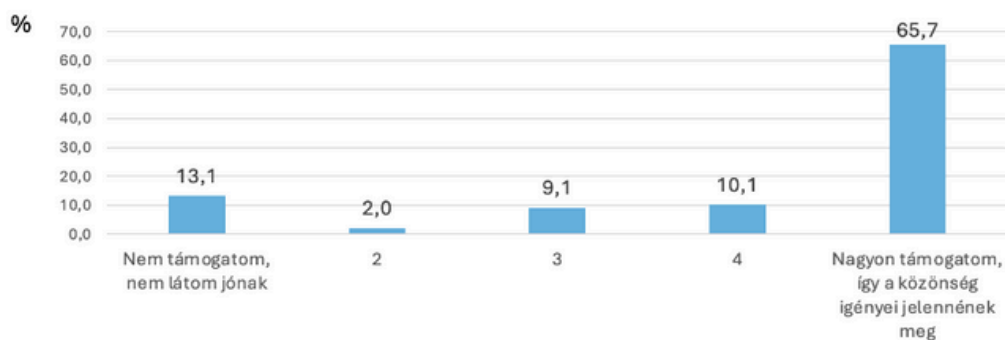
N=99 fő

A többség támogatja a közösségi engedélyszerzési javaslatot

Mennyire támogatnád azt a rendszert, ahol a II. kerületi utcazenészek engedélyeit minden évben egy utcazene fesztivál/gála keretében a lakosok közönség-szavazatai alapján ítélnék oda néhány kijelölt, ingyenes utcazenélő helyre?

N=99 fő

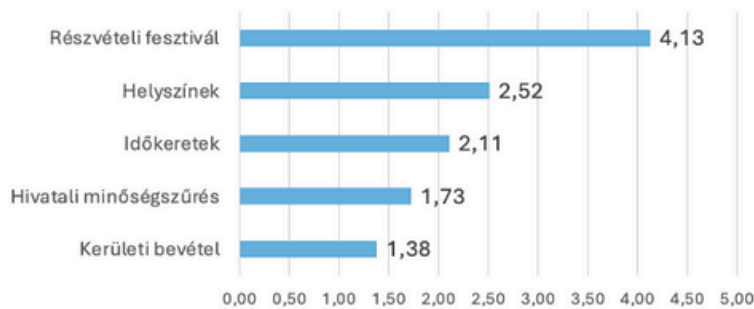

Kérdőíves kutatás

A válaszadók hangsúlyosan a közönség bevonását támogatják az engedélyezés kialakításánál

Átlagok szerint

Nincs eltérés lakóhely szerint!

N=99 fő

Workshopok

2024. október 17-én a Jurányi Házban 13 fő részvételével tartottunk workshopot a Civil Kollégium Alapítvány “Részvétel Hónapja” rendezvénysorozata keretében.

Az érdeklődés ezen az eseményen az általunk vártnál jóval alacsonyabb volt, viszont a résztvevő utcazenészekből mint érdekelt érintettektől nagyon hasznos észrevételeket tudtunk összegyűjteni.

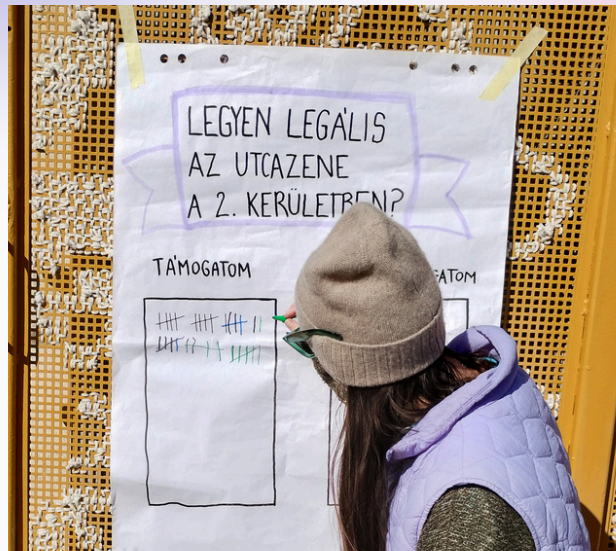
A workshop második napját, az október 19-i alkalmat annak érdekében, hogy többeket el tudjunk érni a kérdéseinkkel, és meg tudjuk adni a visszajelzés és javaslattétel lehetőségét, átszerveztük a Fény Utcai Piac bejáratához. Tervünk sikerrel járt, több tucat járókelő osztotta meg konkrét véleményét a kérdésben, melyek között szabályozási- és helyszínjavaslatok is voltak. Az egyik lapra a “Legyen legális az utcazene a 2. kerületben?” kérdést írtuk fel, és itt lehetőség volt jelezni, hogy a tiltás feloldását támogatják, vagy nem támogatják a véleményezők. Egy-egy támogató, illetve nem-támogató visszajelzést fejenként egy rovatka behúzásával lehetett megerősíteni.

Több, mint 130 támogató “rovátka” került fel így a gyűjtőlapunkra 3 és fél óra leforgása alatt. A “Nem támogatom” opciót a résztvevők közül senki nem választotta, ami ilyen körülmények között már-már különösnek hat. Meg kell itt erősítenünk, hogy minden esetben valós információkkal láttuk el a megkérdezetteket a közterülethasználati szabályozással kapcsolatba, és külön megemlítettük mindkét válaszadási lehetőséget.

Figyelemre méltó volt az is, hogy a lakosok szinte minden alkalommal meglepődtek a rendeletben szereplő tiltás hallatán, tehát a túlnyomó többség nincs tudatában annak, hogy az utcazenélés nem megengedett a kerületi közterületeken.

Workshopok

Workshopok

A workshopon és a workshop-kitelepülésen a következő témákban kértünk visszajelzéseket:

- Mit jelent számodra/szerinted a kerületi közösség számára a zene és az utcazene?
- Mely helyszíneket javasolnád utcazenélésre a II. kerületben?
- Milyen javaslataid vannak a szabályozás kereteire?
- Milyen kreatív ötleteid vannak az utcazenéléssel kapcsolatban?

A résztvevők az **utcazene jelentőségénél** az utcazene társadalmi összekötő szerepét (összehozza az embereket, kultúrák találkozását teszi lehetővé, mindenki számára elérhető) és a lokális kontextusra adott választ emelték ki (reagál az utcára, köztéren van, vidámságot hoz a napi rohanásban, stb.). Többen kiemelték, hogy az utcazene jótékony, terápiás hatással lehet a járókelőkre.

A **szabályozási kérdéseknél** a helyszínek, az idősávok és a zene hangereje is foglalkoztatta a véleményezőket. Túlnyomó többségben azok voltak, akik az önszabályozást preferálták, de a konfliktusok megelőzését is megjelölték, mint egy leendő szabályozás várt hozadékát. A hangerővel, hangzással kapcsolatos problémákkal kapcsolatban a résztvevők többnyire a helyszínek és az idősávok meghatározását tartották fontosnak, és jó megoldásnak.

A **kreatív ötletek** között a rendszeres rendezvények, az utcazenészek promóciója (utcazenészfuttató), és a szabályozás könnyebb megismerése voltak az ötletek között. Többen megnyugtatónak találták, ha az adott zenész kiléte látható, pl. valamilyen elérhetősége egy táblán fel van tüntetve - a hivatali minőségkontroll helyett leginkább ezt javasolták biztosítékként, melyhez az Önkormányzat is nyújthat támogatást.

Helyszínötleteknél a II. kerületből és környékéről a következőket sorolták fel:

- Széll Kálmán
- Lövház utca
- Mechwart liget
- Margit híd
- Széllkapu
- Széna tér
- Fény utcai piac
- Frankel Leó díszkút
- Török utcai könyvtár előtt
- Millenáris
- Mammut előtt
- Hüvi, Lidl előtt
- Hüvi, végállomás
- Hüvi, nagyrét turistaút
- Pasaréti tér, Aldi
- Vérhalom játszótér
- Városmajor

Utcai kitelelepülések

A projekt keretében az elmúlt fél év folyamán több mint tíz alkalommal szerveztünk utcai eseményeket. Ezek során összesen több mint 40 órát töltöttünk a lakosok utcazenére vonatkozó attitűdjeinek, kérdéseinek, és ötleteinek közvetlen megismerésével, az utcazene szabályozásának lehetséges részleteinek bemutatásával. Ehhez forgalmas, nagy gyalogos forgalmú csomópontokon, általában a délutáni/kora esti időszakban állítottunk fel információs pultot, és szólítottuk meg az arra járókat.

Helyszíneink voltak pl. a Lövház utca, a Frankel Leó úti Díszkút, a Mechwart liget és a HÜVI szolgáltatóház előtti járda.

Azért, hogy mind a zenélés szempontjából, mind a lakossági élmények és visszajelzések nyomkövetése végett a helyszíneket valós időben tesztelhessük, az eseményeken több alkalommal felléptek utcazenészek is. Ezek a demonstrációk segítettek a lakosságnak az utcazene szabályozás részleteinek megismerésében (pl. erősítő használat, adott közterület mint helyszín), és friss utcazene élménnyel is szolgáltak ami a későbbi beszélgetéseket is elősegítette. A performanszokat túlnyomóan pozitív visszajelzések jellemezték, egyes utcazenészeket külön keresett a közönség későbbi alkalmon. Több járókelő dolga végeztével visszatért az esemény helyszínére zenét hallgatni.

Negatív visszajelzést környéken lakóktól, pihenőktől csak a Lövház utcában kaptunk, számuk itt is elenyésző volt a pozitív visszajelzésekhez képest.

A hangosítás testre szabásával a felmerülő kéréseknek helyben eleget tudtunk tenni.

A rövidebb-hosszabb utcai beszélgetések során kiderült, hogy a helyi lakosok nem tudnak az utcazenélést érintő tiltásról, ahogyan az is, hogy a nagyon ritka kivételektől eltekintve az utcazenélés engedélyezését támogatnák.

Jellemző a legalizációt támogatók körében, hogy annak részleteibe is szívesen belegondolnak, véleményt formálnak ezekről.

Online kérdőívünk mellett játékos elemként egy “babszem-szavazó” installációt is készítettünk, melyet utcai felméréseinknél használtunk.

Az eszköz 5 átlátszó csőből állt, amelyekbe mindenki 5 szem babot oszthatott szét az alapján, hogy mennyire támogatta az adott oszlop feletti opciót.

A “babszem-szavazó” egyszerre szolgálta az egyéni prioritások megjelölését (ha valamelyik opció nagyon tetszett, arra több babszemet lehetett “áldozni” a rendelkezésre álló ötből) és a preferenciák vizuális megjelenítését (az egyes opciókat jelölő csövek feltöltöttsége mutatta a közösség prioritásait).

Utcai kitelelepülések

Utcazene példák, jó gyakorlatok

2023-ban és 2024-ben az október 1-i Zene Világnapja alkalmából a II. kerületi Önkormányzat a Marczibányi Téri Művelődési Központ közreműködésével megszervezte a "Buda Zenél" című eseményét, melyre utcazenészeket hívott meg, és a zenélés lehetőségét felhívásban is hirdette.

A 2024. évi alkalom során párhuzamosan 4 további közterületi helyszínen gyülekezés keretében lépett fel 10 különböző utcazenész formáció, 16:00-20:30 között.

Ez alkalommal az alábbi helyszínek is ki lettek próbálva, és alkalmasnak találtattak az utcazenélésre:

Mechwart liget - járdasziget a kormányhivatal melletti részen (virágágyásoknál).
Frankel úti Díszkút környéke
Széll Kálmán tér
Lövház utca.

A Mammut előtere és a Berkenye kávézó terasza megállapodás keretében alkalmasnak bizonyult az utcazenélésre.

2024 október 6-7. hétvégéjén a Fény Utcai Piac területén szervezett az üzemeltető és az Önkormányzat utcazenészek fellépésével rendezvényt, melyen közönségzavazatok leadására is lehetőség volt.

A fentebbi alkalmak pozitív visszajelzéseket eredményeztek a járókelő közönség köreiben, ezzel is alátámasztva az utcazenélés támogatottságát a kerületben.

Magyarországon az utcazenélésnek hagyománya van pl. Veszprémben és Egerben, ahol külön rendezvényeket, fesztivált, versenyt szerveznek utcazenészek és más zenészek meghívásával.

A Budapesten fellépő utcazenészek külföldi tapasztalatokat és jó gyakorlatokat is megosztottak. Hogy csak néhányat említsünk, az ausztriai Graz esetében az egyszerű, online engedélykérést emelték ki, a szlovén Ljubljana városában pedig azt, hogy itt kijelölt utcazenélő helyszínek találhatóak, a helyi önkormányzat honlapja pedig kimondottan hirdeti, zenélni hívja a művészeket.

A kanadai Vancouver példája is érdekes, ahol külön felsorolás érhető el az engedélymentes helyszínekről, és részletes online tájékoztató található az engedély megszerzésének követelményeiről, kitölthető online engedélykéréssel.

Innen ismert egy olyan rendszer is, melyben egy utcazene fesztivál keretében lakossági szavazás alapján ítélnék oda zenélésre kijelölt helyeket a nyertes utcazenészek számára, adott időtartamra. A város bevételszerzés szempontjából itt nem az utcazenélés után szedett közterülethasználati díjra, hanem a fesztivál jegybevételeire összpontosít.

Javaslatok

Az eddig érkezett visszajelzések és a nemzetközi és hazai összehasonlítás alapján egy részről javasoljuk, hogy néhány - általunk is tesztelt, erre alkalmas helyszínen, méltányos közterülethasználati díj fejében (pl.: 1000 Ft/nm/nap) rendeletileg szabályozza a terület az utcazenélés engedélyezését novembertől. Vizsgálja meg az együttműködés lehetőségét e tekintetben olyan helyszínek tulajdonosaival, üzemeltetőivel, mint pl. a Mammut Bevásárlóközpont, és a Millenáris park.

Javasoljuk játszóter-koncertek szervezését is, megnyitva ezeket a helyeket tcazenészeknek, megadott idősávokban, megadott napokon.

Javasoljuk, hogy mielőtt az önkormányzat további helyszíneket von be, és megalkotja a végleges rendeletét az utcazene szabályozásáról, egy 3 hónapos tesztidőszakban vizsgálja meg a különböző helyszínek, idősávok és egyéb szabályok fogadtatását a helyi lakosság és az utcazenészek körében.

- Tesztidőszak: 3 hónap
- Teszt helyszínek: kerületi, fővárosi és BKK/BKV
- Vizsgálandó aspektusok
 - Idősávok
 - Helyszínek
 - Hangosítás
 - Jelentkezési folyamat (online platform)

Javasoljuk, hogy a visszajelzéseket a hivatal helyben, a performanszok ideje alatt kérdőíves visszajelzéssel vizsgálja mind a járókelők és ott lakók, mind a zenészek szemszögéből. Azaz javasoljuk, hogy készüljön egy olyan kérdőív, amit online és helyben papír alapon az utcán akkor járók tölthetnek ki, és készüljön emellett egy olyan online és helyben papír alapon is kitölthető kérdőív, amely a zenészek elégedettségét vizsgálja a tesztelt szabályozással.